

PAPER DETAILS

TITLE: Anton Webern'in "Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)" Eserine Yönelik Bir Analiz

AUTHORS: Mehmet Günes AÇIKGÖZ

PAGES: 104-116

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1984248>

An Analysis On “Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)” by Anton Webern

Mehmet Güneş Açıkgöz^{*1}

*Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tararım Fakültesi, Müzik Bilimleri Bölümü

Abstract

Contemporary music, which has been evaluated with controversial expressions in recent years, has begun to take part in field studies with the movements, techniques used and the efforts of composers in certain periods to search for the new. However, the evaluation of composers in any period is actually known as a phenomenon that many composers do not accept. Composers have developed and applied many theories and systems from the middle ages to the present, and periods have been opened and closed with these applications. However, these developments were never considered as an innovation by composers to close the period. Composers sought the new and different in every period, and the systems they developed were accepted and implemented by the communities, which therefore gave rise to the terms such as flows, periods, etc... With the view that each movement or each period is formed by the criticism or development of the previous one; “Twelve Tone System”, which is one of the most important of these developments in music periods, is explained in detail in the study. Not only has this developed system received great reactions but it has also been accepted by large communities. In order to better recognize this accepted system in the light of these discussions, the twelve tone system created by Josef Matthias Hauer, developed by Arnold Schoenberg and brought to the present day by Anton Webern is explained with examples. At the same time, a perspective on the system and analysis method is provided by examining one of Anton Webern's first essays, “Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)”.

Keywords: Twelve tone system, Anton Webern, Analysis

Anton Webern’in “Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)” Eserine Yönelik Bir Analiz

Özet

Son yıllarda tartışmaya açık ifadelerle değerlendirilen günümüz müziği; etkilendiği akımlar, kullanılan teknikler ve belirlenmiş dönemlerde yer alan bestecilerin yeniyi arama çabaları ile alan çalışmalarında fazlaca yer almaya başlamıştır. Bununla birlikte bestecilerin herhangi bir dönem içerisinde değerlendirilmesi aslında birçok bestecinin kabul etmediği bir olgu olarak bilinmektedir. Besteciler orta çağdan günümüze birçok teori ve sistem geliştirmiş, uygulamış ve bu uygulamalar ile dönemler açılıp kapanmıştır. Ancak bu gelişmeler hiçbir zaman bestecilerin dönem kapatmak amacıyla gerçekleştirdiği bir yenilik olarak değerlendirilmemiştir. Besteciler her dönemde yeniyi ve farklıyı aramış ve geliştirdiği sistemler topluluklar tarafından kabul edilmiş ve uygulanmıştır. Bu durum dolayısıyla akımlar , dönemler vb. terimlerin oluşumuna neden olmuştur. Her akımın veya her dönemin bir öncekinin eleştirisi veya geliştirilmesi ile oluştuğu görüşüyle; müzik dönemleri içerisinde de işte bu gelişmelerin en önemlilerinden olan “On İki Ton Sistemi” çalışmada detaylı bir şekilde aktarılmıştır. Geliştirilen bu sistem büyük tepkiler aldığı gibi büyük topluluklar tarafından da kabul edilmiştir. Bu tartışmalar eşliğinde kabul gören bu sistemin daha iyi tanınması amacıyla, çalışmada Josef Matthias Hauer’in oluşturduğu, Arnold Schoenberg’in geliştirdiği, Anton Webern’in günümüze ulaştırdığı on iki ton sistemi örnekler ile açıklanmıştır. Aynı zamanda Anton Webern’in ilk denemelerinden olan “Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)” eseri üzerinde incelemeler yaparak sisteme ve analiz yöntemine bir bakış açısı sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: On iki ton sistemi, Anton Webern, Analiz

¹ Sorumlu Yazar E-mail: gunes.acikgoz@inonu.edu.tr / Doi: 10.22252/ijca.997915

Giriş

Modern dönem içerisinde birçok farklı besteleme teknikleri gelişmiştir. Bu teknikler içerisinde en çok kullanılan ve kabul edilen teknik on iki ton sistemidir.

Müzisyen, ressam, ve bir mucit olarak tanınan Arnold Schoenberg'in (1871-1954) usta bir satranç oyuncusu olduğu bilinmektedir. Satranç üzerinde "Coalition Chess" olarak adlandırdığı 10x10 düzlemde oynanan satranç oyununun yeni kuralları ile yeni bir versiyonu geliştiren Schoenberg, aynı zamanda geliştirdiği yeni müzik kurallarıyla da müzik teorileri üzerinde de çığır açan bir sistem oluşturmuştur (Samuels, 2019, s.1). Bu sistem besteci ve kuramcı Josef Matthias Hauer'in oluşturduğu ve Arnold Schoenberg'in geliştirdiği on iki ton sistemi olarak tanımlanmaktadır (Yöre, 2012 s.46). Sistemin kurucusu olarak tanınan Schoenberg bu sistemi öğrencisi ve daha sonra halefi olarak bilinen Anton Webern (1883-1945) başta olmak üzere birçok besteciye aktarmıştır (Özçelik, 2001 s.179). Sistem aynı zamanda modern dönem ile birlikte tartışmaya açılmış "majör ve minör sisteminin son bulması" olarak da tanımlanmaktadır.

Schoenberg'in geliştirdiği bu sistem hem bulunduğu dönem içerisinde hem de günümüzde devam eden tartışmalara yol açmıştır. Öyle ki bu sistemin ilerde "yalnızca notasyonda anlamlı" gibi söylemlerle karşılaşması bu tepkilerin birer ifadesi olarak ortaya çıkmıştır.

On iki ton sisteminde yer alan bu kurallarla birlikte temelde eksen hissini kaybolması amaçlanmıştır. Majör ve minör yapıların kaybolması da bu temel fikre dayanmaktadır. On iki farklı sestten oluşturulan dizinin, "seslerinin tekrar etmesine yönelik oluşturulan belirli kurallar" sistemin temel prensibi olarak belirlenmiştir.

1- On İki Ton Sistemi

Yöre'nin çalışmasında on iki sesli modlar olarak ele alınmış bu sistem, besteciler tarafından on iki farklı sesle oluşturulmuş yapay bir dizi ile kurulmaktadır (Yöre, 2012 s.46). Aynı zamanda sistemde belirlenen dizilerin çeşitli varyasyonları kullanılmaktadır. Dizinin ilk kullanım biçimin "Prime", yatay aynalama tekniği ile geliştirilen biçim "Retrogarde", dikey aynalama tekniği ile geliştirilen biçim "Inversion", hem dikey hem yatay aynalama ile oluşturulan biçim "Retrogarde Inversion" olarak 1 orijinal 3 varyasyon olmakla birlikte 4 dizi ile tanımlanmaktadır (Kutluk, 1997 s.240, Yöre, 2012 s. 46).

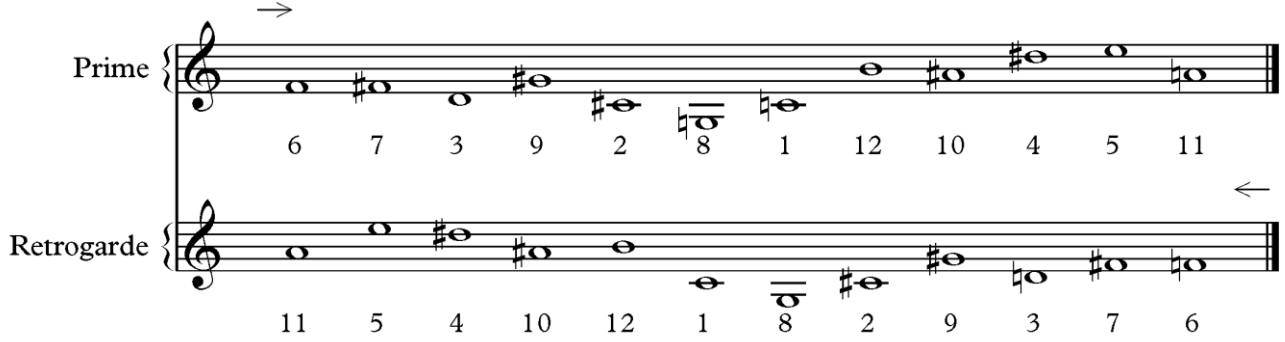
On iki ton sistemi dizilerinde kullanılacak seslerin belirlenmesinde oldukça dikkatli bir süreç izlenmelidir. Belirlenen seslerin eserin amacına uygun düzenlenmesi, titizlikle hazırlanması ve ilgili aralıkların seçimi büyük önem taşımaktadır (Gedikli, 1999 s.6; Akt. Kalkan, 2006 s.46). Çalışmada daha iyi anlaşılması üzere oluşturulan on iki sesli dizi, Gedikli'nin 1999 yılında yaptığı çalışmasında yer alan; "Dizi oluşturulurken aynı aralıklardan kaçınılmalıdır.", "Tonal etki yaratacak aralık dizgilerinden kaçınılmalıdır.", "Oluşturulan sesler belirli bölmeler ile incelendiğinde bir anlam ifade etmelidir.", "Oluşturulan sesler eser içinde gerilim ve çözülüm hissini yakalamalıdır." kuralları ile oluşturulmuştur. İlgili dizi ve varyasyonlar Şekil 1, 2, 3 ve 4'te yer almaktadır.

Şekil 1. "On iki Ton Sistemi" dizi örneği.

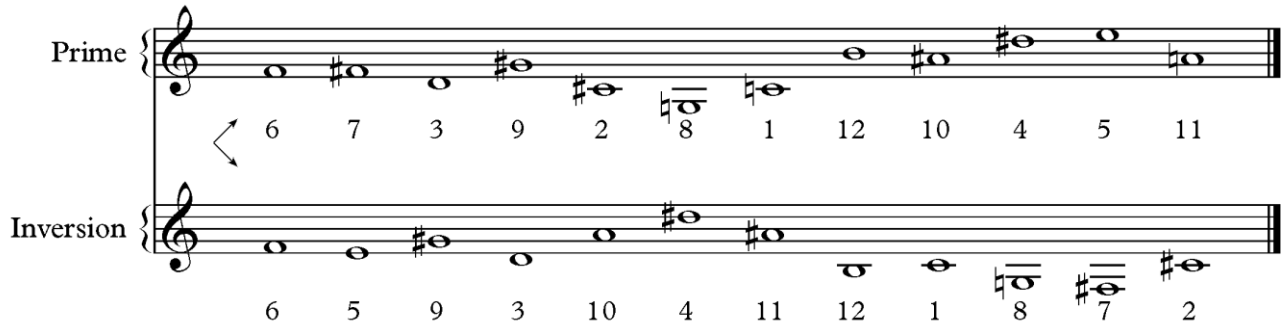
Şekil 1'de belirtilen örnek dizi on iki farklı sestten oluşmaktadır. Seslerin altında yer alan sayılar "C" sesi ile başlayan kromatik dizinin konumlarını belirlemektedir. Bu dizi aynı zamanda "original" veya "prime" olarak tanımlanmaktadır (Needly, 1974 s.93).

Şekil 2. Oluşturulan “Prime” dizisinin ilk varyasyonu “Retrogarde” örneği

Şekil 2’de sunulan “Retrogard” örneği, “Prime” dizisinden oluşturulan bir yatay aynalama tekniğini göstermektedir. “Prime” dizisinin soldan sağa ilerlemesi ile “Retrogard” dizisinin sağdan sola ilerlemesi, bu dizilerin aynı seslerden oluştuğu ancak dizinin kullanımı sırasında ilerlemelerin farklılaştığı “Retrogard” yapısını açıklamaktadır. Aynı zamanda seslerin altında yer alan sayılar bu ilerleme düzenini açıklamaktadır.

Şekil 3. Oluşturulan “Prime” dizisinin ikinci varyasyonu “Inversion” örneği

Şekil 3’te gösterilen “Inversion” örneği incelendiğinde aynı ses ile başlayan iki dizide ters yönlü bir hareket olduğunun bilinmesi gerekmektedir. Bu durum “Prime” dizisinde örneklendirilen ilk ses “F” in ilk hareketinin yukarı yönlü “+1” veya “m2” aralıkla gerçekleşmesi “Inversion” dizisinde bu hareketin “F” sesinden başlayan ancak aşağı yönlü “m2” aralığı ile dikey aynalama tekniği ile açıklanmaktadır. Bu sistem dizi seslerinin tamamlanmasıyla son bulmaktadır.

Şekil 4. Oluşturulan “Prime” dizisinin üçüncü varyasyonu “Retrogarde Inversion” örneği.

The image displays four musical staves, each representing a different variation of a 12-tone system. The staves are labeled: Prime, Retrogarde, Inversion, and Retrogarde Inversion. Each staff contains a sequence of notes with numbers below them indicating pitch classes. Arrows indicate the direction of the sequence: Prime (right), Retrogarde (left), Inversion (right), and Retrogarde Inversion (left).

Staff	Sequence (Pitch Classes)
Prime	6 7 3 9 2 8 1 12 10 4 5 11
Retrogarde	11 5 4 10 12 1 8 2 9 3 7 6
Inversion	6 5 9 3 10 4 11 12 1 8 7 2
Retrogarde Inversion	2 7 8 1 12 11 4 10 3 9 5 6

Şekil 4’te on iki ton sisteminde kullanılan temel dizilerin tümü yer almaktadır. “Inversion” varyasyonundan sonra oluşturulan “Retrogarde Inversion” dizisi “Prime-Retrogarde” dizilerinde kullanılan yatay aynalama tekniği ile uygulanmıştır. Sesler altında yer alan sayıların ilerleme yönü sistemi açıklamaktadır. Bu sistemde dizilerin oluşturulma işlemleri gruplara ayrılarak şu şekilde belirlenmiştir (Beach, 1976 s.163):

- “Prime ve Retrogarde”, “Inversion ve Retrogarde Inversion” dizilerinin oluşumunda yatay aynalama tekniği,
- “Prime ve Inversion” dizilerinin oluşumunda dikey aynalama tekniği kullanılmıştır. Bu sistemler Şekil 4’te ok yönleri ile belirtilmiştir.

Sistemde kullanılan bu dört temel dizi ile birlikte çeşitli matris geliştirmeleri sonucu bu dizi sayısı 48 farklı şekilde kullanılabilir. Anton Webern’in “Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)” eserinde bu diziler oluşturulacak matris ile açığa çıkarılmıştır.

2- Anton Webern (1883-1945)

Tam adı Anton Friedrich Wilhelm von Webern 1883 yılında Avusturya’da doğmuştur. Müzik hayatına amatör bir şekilde önce piyano daha sonra Klagenfurt’ta yerel orkestrada viyolonsel çalmakla başlamıştır. 1902 yılında Viyana Üniversitesinde müzikoloji ve kompozisyon alanında eğitimine başlamıştır. 1904 yılında Schoenberg’in özel öğrencisi olan Webern, kısa süre sonra arkadaşı Alban Berg ile birlikte yeni müzik sisteminin geliştiricilerinden olmuştur. On iki ton sistemi ile Viyana okulunun Avusturyalı bestecisi olan Webern, kendine özgü stili ile özellikle orkestra, oda müziği ve çeşitli şarkıları –Lied- ile tanınmaktadır (Moldenhauer, 2021 s.1)

Ballance’nin 2021 yılında yaptığı kapsamlı çalışmada Webern’in dikey ve yatay armonizasyonunun Schoenberg’in geliştirdiği sisteme göre oldukça farklı olduğunu tartışmıştır (s.65). Aynı çalışmada Webern’in incelenen eserlerinde radikal bir değişim söz konusu olmadığı ancak estetik anlayışının kademeli bir şekilde değiştiği belirlenmiştir. Oluşturulan on iki sesli dizinin eserleri içerisindeki kullanımının daha önceden belirlediği kurallarla mı oluşturduğu ? Yoksa rastlamsal bir biçimde mi kurulduğu henüz kararlaştırılamamıştır. Ancak her ne olursa olsun bu durum Webern’in bu sistemi günümüz bestecilerine kadar ulaştırdığı gerçeğini değiştirmemektedir.

Bailey, "The Twelve-note Music of Anton Webern: Old forms in A New Language" çalışmasında; Webern'in eserlerini sonat, varyasyon, rondo gibi biçimlere göre oluşturduğunu tespit etmiştir (2006, s.107) Webern'in eserlerine yönelik yapılan kapsamlı bu çalışmada on iki ton sisteminin eski formlarda kullanılmasının Webern'in bu estetik değişimlerinden biri olarak açıklanmaktadır (Mead, 1992 s.133).

1924-25 yılları içerisinde Schoenberg'in geliştirdiği sistemi kullanmaya başlayan Webern'in, bu sistemle bestelediği ilk eserleri arasında yer alan "Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)" (Kolneder, 1974) analiz edilerek Webern'in on iki ton sistemine ilk bakış açısı tespit edilecektir.

3- Yöntem

Bu araştırma, on iki ton sistemine genel bir bakış açısı sağlamak ve A. Webern'in, sistemi kullandığı ilk örneklerinden "Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)" eserine yönelik müzikal özellikleri açığa çıkarmak amacıyla yürütülmüştür. Araştırma içerik analizi yöntemiyle incelenmiş olup betimsel bir özellik taşımaktadır. Aynı zamanda durum tespitine yönelik incelemelerde bulunulmuştur. Araştırmada eserin on iki ton dizisi açığa çıkarılmış elde edilen dizilerin çeşitli varyasyonları matris tabloları ile elde edilmiş ve eser içinde dizinin ve sistemin genel kullanımı saptanmıştır.

4- Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırmanın konusuna yönelik elde edilen veriler ve bu verilerin eser içerisinde yer aldığı müzikal ifadelerle ilişkili yorumlara yer verilmiştir.

4-1 “Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)” Analiz

Eser 1925 yılında bestelenmiş ancak Webern'in ölümünden sonra keşfedildiği için opus numarası verilmemiştir. Bu nedenle birçok alanda "im Tempo eines Menuetts", "Menuet temposunda" veya Almanca "ölümünden sonra" anlamında kullanılan "Op. Posthum" ifadesi ile kullanılmaktadır.

Şekil 5. “Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)” notasyon örneği

KLAVIERSTÜCK

Op. Post.

Im Tempo eines Menuetts

Anton WEBERN
1925

1 *sf* *pp*

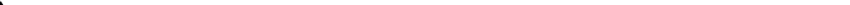
2 *pp*

3 *p*

Şekil 5'te eserin ilk üç ölçüsü yer almaktadır. Webern'in kullandığı on iki ton dizisi, eserin ilk çarpma sesinden üçüncü ölçüde yer alan noktalı sekizlik ritim ögesi arasında yer almaktadır. Kullanılan bu dizi formunun belirlenmesiyle birlikte eser genelinde kullanılan on iki ton dizisi ve varyasyonları da belirlenmiştir. İncelenen eserin on iki ton dizi sırası ile meydana gelmiş "Prime" dizisi Şekil 6'da belirtilmektedir.

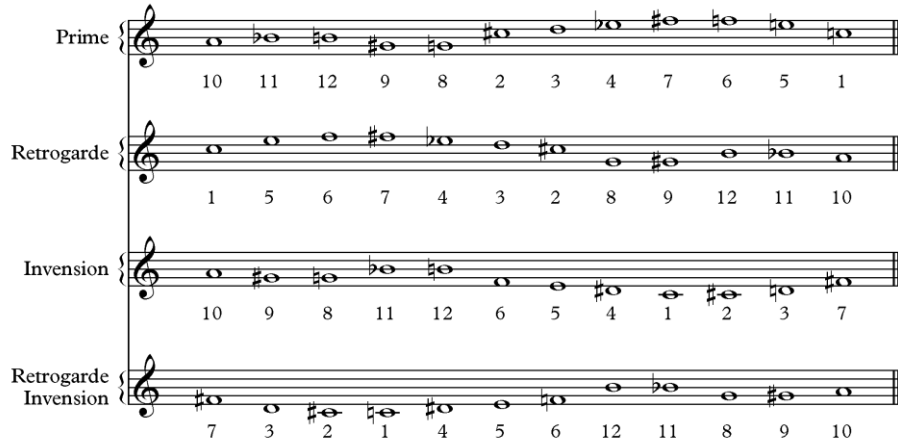
Şekil 6. “Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)” Eseri on iki ton “Prime” dizi sırası.

Prime

A musical staff in treble clef showing the Prime of the 12-tone scale. The notes are: C4 (half note), D4 (quarter note), E4 (quarter note), F4 (quarter note), G4 (quarter note), A4 (quarter note), B4 (quarter note), C5 (half note), D5 (quarter note), E5 (quarter note), F5 (quarter note), G5 (quarter note). The staff ends with a double bar line.

Şekil 7. “Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)” Eseri Prime, Retrogarde, Inversion ve Retrogarde Inversion dizi sırası.

Şekil 7’de verilen dizi varyasyonlarına göre eserin hangi alanında hangi dizinin kullanıldığını tespit edebilmek amacıyla eseri analiz edebilecek bir matris oluşturulması gerekmektedir. Bu matris içinde “Prime” dizisi olmakla birlikte tüm varyasyonları ve tüm varyasyon ihtimallerini bulundurmaktadır. Bu nedenle 12 sestem oluşan dizi sırasına “12x12 matris” kullanılmalıdır.

On iki ton sistemini analiz edebilmek için oluşturulacak matrisin öncelikle ilk sesi ile (0) sıfırdan başlaması gerekmektedir. Daha önce sıralamaların hareket yönünü belirleyebilmek amacıyla “C” sesinden başlayan bir kromatik dizi düşünülerek seslere isimler verilmiştir. Ancak bu sistemde sıralama bestecinin belirlediği dizi sıralaması ile düşünülmelidir.

Şekil 8. Oluşturulan dizilerde seslerin; kromatik, besteci ve matris düzeninde sırası.

Webern’in eserinde kullandığı dizi varyasyonunu analiz edebilmek üzere belirlenen dizi ile aralıklar göz önüne alınarak oluşturulan matris, Tablo 1’de ifade edilmektedir.

Tablo 1. “Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)” için oluşturulan matris.

Inversion													
Prime		0	11	12	9	8	2	3	4	7	6	5	1
	0	A	B $\flat$	B	G $\sharp$	G	C $\sharp$	D	E $\flat$	F $\sharp$	F	E	C
	11	G $\sharp$	A	B $\flat$	G	F $\sharp$	C	C $\sharp$	D	F	E	D $\sharp$	B
	10	G	G $\sharp$	A	F $\sharp$	F	B	C	C $\sharp$	E	D $\sharp$	D	A $\sharp$
	1	B $\flat$	B	C	A	G $\sharp$	D	E $\flat$	E	G	F $\sharp$	F	C $\sharp$
	2	B	C	C $\sharp$	A $\sharp$	A	D $\sharp$	E	F	G $\sharp$	G	F $\sharp$	D
	8	F	F $\sharp$	G	E	D $\sharp$	A	B $\flat$	B	D	C $\sharp$	C	G $\sharp$
	7	E	F	F $\sharp$	D $\sharp$	D	G $\sharp$	A	B $\flat$	C $\sharp$	C	B	G
	6	D $\sharp$	E	F	D	C $\sharp$	G	G $\sharp$	A	C	B	A $\sharp$	F $\sharp$
	3	C	C $\sharp$	D	B	B $\flat$	E	F	F $\sharp$	A	A $\flat$	G	E $\flat$
	4	C $\sharp$	D	D $\sharp$	C	B	F	F $\sharp$	G	A $\sharp$	A	G $\sharp$	E
	5	D	D $\sharp$	E	C $\sharp$	C	F $\sharp$	G	G $\sharp$	B	B $\flat$	A	F
	9	F $\sharp$	G	G $\sharp$	F	E	A $\sharp$	B	C	D $\sharp$	D	C $\sharp$	A
Retrogarde Inversion													

Tablo 1’de “Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)” eserinde on iki ton sistemiyle kullanılan diziye yönelik oluşturulmuş matrisin örneği bulunmaktadır. Bu matrislerde ilk satır ilk sütuna bestecinin belirlediği “Prime” dizisi soldan sağa yazılmalıdır. “Prime” dizisinden oluşturulmuş “Inversion” dizisi ise ilk satır ilk sütuna yukarıdan aşağıya doğru yazılmalıdır. Geriye kalan sütunlar diziye oluşturan seslerin matris düzeninde “0, 1...11” sistemi ile adlandırılarak “Prime” dizisi temel kabul edilip uygun aralıklarla dizi sesleri tablo içerisinde yer almalıdır.

Bu matrisler soldan sağa, sağdan sola, yukardan aşağı ve aşağıdan yukarı yönleri ile oluşturulmaktadır. Aynı zamanda oluşturulan her sıra sistemde kullanılacak bir diziye temsil etmektedir. Örneğin; “G, F $\sharp$, F...” sıralaması ile devam eden bir dizi eser içinde tespit edildiyse bu “Retrogard Inversion” varyasyonu olarak “R.I.4” olarak adlandırılır ve 4 rakamının olduğu sütun aşağıdan yukarı şekilde sıralanmalıdır.

Şekil 9. Matris ile oluşturulan örnek dizi.

Tablo 1’de yer alan dizi matrisi incelendiğinde eserde kullanılan dizinin “P₀” olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 10. Eser içerisinde kullanılan dizinin notasyonda yer alan ilk örneği.

İncelenen eserde Webern'in "Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)" on iki ton sistemi ile oluşturduğu ilk eserlerdendir. Bu nedenle sistemin ilk örneklerinde kullanmaya başlayan Webern'in eser boyunca yalnızca "P₀" dizisini kullandığı açığa çıkartılmıştır.

Yapılan on iki ton sistemi dizi inceleme analizi sonucu "Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)" eserinde yirmi farklı ritim kalıbı ile kullanılan "P₀" dizisi Şekil 11 ve 12'de belirtilmiştir.

Şekil 11. “Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)” 1. Sayfa

KLAVIERSTÜCK

Im Tempo eines Menuetts Op. Post. 2 Anton WEBERN 1925

The musical score is divided into eight numbered sections, each containing staves with musical notation and fingerings. The sections are arranged in a non-linear fashion, with arrows indicating the sequence of the piece. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, and dynamic markings (pp, p, sf). The key signature is one flat (B-flat).

1. Section: Treble and bass staves, starting with a treble clef and a key signature of one flat. It includes fingerings (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) and dynamic markings (pp, p).

2. Section: Treble and bass staves, continuing the piece. It includes fingerings (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) and dynamic markings (pp, p).

3. Section: Treble and bass staves, continuing the piece. It includes fingerings (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) and dynamic markings (pp, p).

4. Section: Treble and bass staves, continuing the piece. It includes fingerings (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) and dynamic markings (pp, p).

5. Section: Treble and bass staves, continuing the piece. It includes fingerings (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) and dynamic markings (pp, p).

6. Section: Treble and bass staves, continuing the piece. It includes fingerings (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) and dynamic markings (pp, p).

7. Section: Treble and bass staves, continuing the piece. It includes fingerings (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) and dynamic markings (pp, p).

8. Section: Treble and bass staves, continuing the piece. It includes fingerings (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12) and dynamic markings (pp, p).

Şekil 12. "Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)" 2. Sayfa

The image displays a musical score for a piano piece, specifically the second page of "Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)". The score is written for piano (p) and features a variety of musical notations, including treble and bass staves, dynamic markings (p, pp), and fingerings (1-12). The measures are numbered 10 through 20, with some measures containing multiple fingerings. The score is divided into four systems, each containing two staves. The measures are numbered in green, and the fingerings are in red. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

İncelenen analiz ile birlikte eserde kullanılan akorların dizi sıralamasına yönelik olduğu ve herhangi bir eksen veya yeden duygusu geliştirmeden kullanıldığı tespit edilmiştir. Eserde tek dizi bir çok farklı ritimsel öge grupları ile bir araya getirilmiştir. 10. ölçü sonrası kullanılan dizilerin cümleler boyunca iç içe geçtiği ve sesleri tekrar kullanma kuralının ölçüler içinde değil ilgili ifadeler ile içinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda üç numaralı grupta “C”, altı numaralı grupta “E”, on altı numaralı grupta “F” seslerinin kullanılmamasıyla sekiz numaralı grupta fazladan “C” sesinin kullanılması eserin oluşumunda bazı istisnalar olduğunu göstermektedir.

Yirmi ölçü ile sınırlandırılan eser aynı zamanda atım hissi vermeden kendi ifadeleri ile yirmi ayrı gruptan oluşmaktadır. Bu gruplar seslerin dizilişi ve farklı ritimsel öğeler ile oluşturulmuştur.

4-2 Ritim Analizi

Eserde yer alan yirmi ayrı grubun ritim öğeleri üzerinde bir inceleme yapmak gerekmektedir. Aynı seslerden oluşan bu grubu birbirinde ayıran en önemli öğe ritim olarak tespit edilmiştir. İncelenen eserde gruplar sayılar ve sınırlar ile Şekil 11 ve 12’de birbirinden ayrılmıştır. Bu grupların ses dizilimleri ve ritim öğeleri analizi aşağıda yer almaktadır.

Şekil 13. “Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)” Ritim Analizi

The image displays a musical score for 'Klavierstück, im Tempo eines Menuetts (1925)'. It consists of 20 staves, numbered 1 to 20. Each staff begins with a treble clef and a 3/4 time signature. The notation includes various rhythmic values such as eighth notes, sixteenth notes, and quarter notes, often grouped with beams. There are also rests and dynamic markings like 'p' (piano) and 'f' (forte). Some measures contain triplets, indicated by a '3' over a bracket. The score is organized into two systems of ten staves each, with a double bar line between staves 10 and 11. The overall structure suggests a complex, multi-layered rhythmic composition.

Şekil 13 ile elde edilen veriler incelendiğinde Webern’in her dizi sırası için farklı bir ritim kalıbı kullandığı tespit edilmiştir. Ancak bu ritim öğelerinin sistemli bir ses sisteminin yanında herhangi bir sıralamaya veya matrise sahip olmayan bir düzende kullanıldığı da belirtilmelidir.

5- Sonuç

II. Dünya Savaşı'nda yasaklanan ve reddedilen bu stili onun daha oluşacak birçok çalışmasını engellemiştir. Oluşan kötü şartlar nedeniyle 1945 yılında Mittersill'e kaçan Webern, Amerikan askerleri tarafından yanlışlıkla vurulması sonucu trajik bir şekilde hayatını kaybetmiştir (Moldenhauer, 2021 s.1). Bestecinin genç yaşta hayatını kaybetmesi, eserlerinin müzik oluşumları içerisinde tanınmasının ve anlaşılmasının uzun bir süre gecikmesine neden olmuştur. Her ne kadar dönemin yasaklı tekniğini kullanması Webern'in hayatında tüm bu gelişmelere neden olsa da bakış açısı her ne olursa olsun her zaman yeniyi ve farklıyı aramaya yönelik olmuştur. On iki ton sisteminin günümüze ulaşmasını sağlayan Webern'in hayatına mâl olan bu anlayışını analiz etmek ve tüm çarpıcı yönleriyle açığa çıkarmak bu nedenle oldukça önemlidir.

Webern bir yazısında; "İnsan büyük sanat eserlerini incelerken, inansın inanmasın, onlara büyük doğa eserlerine yaklaştığı tavırla, onların sırlarına, gizemlerine hayranlık duyarak yaklaşmalıdır." (Webern, 1933 Akt. Bucak, 1998 s.15) diyerek eser analizlerinin ne denli önemli ve hayranlık duyulacak bir sistemle gerçekleştiğinden bahsetmiştir. Webern'in on iki ton sisteminde ilk örneklerinden olan "Klavierstück, im Tempo eines Menuetts" eseri de bu yaklaşımlarla incelenerek tüm ayrıntılar tespit edilmiştir. Eser ölçü numarasına göre düşünüldüğünde 19 ölçü ile oluşturulmuştur. Çalışmada da yer aldığı gibi bazı edisyonlarda 20 ölçü olarak oluşturulmuştur. On iki ton sistemine göre herhangi bir değişiklik yaratmayan ölçü sayısı genel biçim yapısı incelendiğinde iki bölmeli şarkı formunda $\{A=1-9/B=10-19(20)\}$ oluşturulduğu tespit edilmiştir.

Bestecinin eser için oluşturduğu on iki ton sıralaması yalnızca ilk versiyon olan "Prime" dizisi ile kurulmuştur. "Dodekafoninin" – on iki ton sistemi- günümüze ulaşmasını sağlayan Webern, bu eseri oldukça sade bir yapıyla kurmuştur. Bu durum diğer eserlerine göre nadir bir kullanım biçimi olarak tespit edilmiştir.

Eserin dizisine yönelik oluşturulan matrise göre eser üzerinde yapılan incelemede seslerin sıralandığı alanların ölçü ile sınırlı kalmadığı, bazı noktalarda ise üst üste gelerek tekrarın ölçüler bitmeden başladığı tespit edilmiştir. Bu durum bestecinin bu ses tekrarı kuralını ölçü sayısına göre değil, sisteme göre oluşturduğu bölümler ile ifade etmesinden kaynaklandığını düşündürmektedir. Eserin ses sıralamalarına göre oluşturulan bölümlerin sayılarla belirtilmesi sonucu 20 farklı bölümün oluştuğu tespit edilmiş ve bu bölümlerin herhangi bir ritimsel matris uygulanmadan oluşturulduğu tespit edilmiştir.

Webern'in kendine özgü stili ile geliştirdiği on iki ton sistemi her dönemde bir kararsızlık ve eleştiri üzerine doğan çalışmaların ürünüdür. Öyle ki Webern'in "Yeni bir fikri nasıl bulduğumu ve onun nasıl devam ettiğini bilirim; sonra da yapacağım şey, onu en iyi nereye oturtacağıma bakmaktır." (1932 Akt. Bucak, 1998 s.80). Sözleriyle henüz daha yeni bir sistem olan on iki ton sistemi üzerinde dahi geliştireceği daha birçok stilin olacağından bahsetmiştir. Hayatını kaybetmesi nedeniyle gerçekleştiremediği bu gelişmeler yanında günümüze ulaşan eserlerinin bu sistem üzerinde ne denli önemli olduğu çalışmada yapılan analizle birlikte birçok analizde de tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Bailey, K. (2006). *The twelve-note music of Anton Webern: Old forms in a new language* (No. 2). Cambridge University Press.
- Ballance, J. (2021, July). The Path to the New Note: Interval Distributions in the Music of Anton Webern. In *8th International Conference on Digital Libraries for Musicology* (pp. 59-66).
- Beach, D. W. (1976). Segmental Invariance and the Twelve-Tone System. *Journal of Music Theory*, 20(2), 157-184.
- Gedikli, N. (1999) Ülkemizdeki Etki ve Sonuçlarıyla Uluslararası Sanat Müziği, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir,
- Kalkan, Ş. (2006) Dizinsel Müziğe Giden Yol, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir
- Kolneder, W. (1974). *Anton Webern: Genesis u. Metamorphose eines Stils* (Vol. 19). Wien: Lafite: Österr. Bundesverl..
- Kutluk, F. (1997). Müziğin Tarihsel Evrimi. *Çiviyazıları, İstanbul*, 93.
- Mead, A. (1992). The Twelve-Note Music of Anton Webern: Old Forms in a New Language.
- Moldenhauer, H. (2021) "Anton Webern", Encyclopaedia Britannica Inc. [https:// www.britannica.com /biography/Anton-Webern](https://www.britannica.com/biography/Anton-Webern)
- Needley, D. (1974). *A study of parametric organization in selected works of Luigi Nono* (Doctoral dissertation, University of British Columbia).
- Özçelik, S. (2001). On İki Ton Besteleme Tekniği. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3).
- Samuels, R. (2019) Schoenberg's Coalition Chess, Chessandmusicworldpress. "<https://chessandmusic.wordpress.com/2019/03/05/schoenbergs-coalition-chess/>"
- Webern, A. (1998) Yeni Müziğe Doğru Çev. Ali Bucak, Pan Yayınları
- Yöre, S. (2012). Temel besteleme malzemeleriyle çağdaş müzik. *İstanbul: Bağlam*.